עין משפט
נר מצוה

סג א מיי' פי"ח מהל' פסולי מוקדשין הל' ג:
סד ב מיי' פי"א מהל' מעשה קרבנות הל' ... ת סמג לאוין שכו :
[ועי' תוס' יומא נו: ד"ה לאו וכו' ותוס' פסחים כד. ד"ה הא]
סה ג מיי' שם פי"ז הל' ו:
סו ד ה מיי' פ"ג מהל' בכורים הל' יב :

רש"א מיירי כלל והכ"ד

נושא
אכילה מחטאת ואשם
לפני זריקת דם
על ידי: (I) כהן
(II) זר

תורה אור

*כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו? הני מילי היכא דקודם פסולו חזי, הכא דקודם פסולו נמי לא חזי אילקי נמי כאידך דר' אליעזר דתניא *רבי אליעזר אומר כל שהוא בבליל תהיה (א) ליתן לא תעשה על אכילתו! אין הכי נמי ורבא מהאי קרא קאמר. אמר רב גידל אמר רב (סימן כוז"א) כהן שאכל מחטאת ואשם לפני זריקה לוקה, מאי טעמא? דאמר קרא °ואכלו אותם אשר כופר בהם" לאחר כפרה אין, לפני כפרה לא, לאו הבא מכלל עשה לאו הוא. מתיב רבא *וכל בהמה מפרסת פרסה ושוסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה אותה תאכלו" אותה תאכלו ואין בהמה אחרת תאכלו, ואי כדקאמרת °את זה לא תאכלו" למה לי? אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב גידל אמר רב *זר שאכל מחטאת ואשם לפני זריקה פטור, מאי טעמא? דאמר קרא "ואכלו אותם אשר כופר בהם" כל היכא דקרינן ביה ואכלו אותם אשר כופר בהם קרינן ביה וזר לא יאכל *קדש, וכל היכא דלא קרינן ביה ואכלו אותם אשר כופר בהם לא קרינן ביה וזר לא יאכל. אמר ר' אלעזר אמר ר' הושעיא *בכורים הנחה מעכבת בהן, קריה אין מעכבת בהן. ומי אמר ר' אלעזר הכי? והא אמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא הפריש בכורים קודם לחג ועבר עליהן החג ירקבו, מאי לאו משום דלא מצי למיקרי עליהן, ואי ס"ד קרייה אין מעכבת בהן אמאי ירקבו? כדרבי זירא *דאמר ר' זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, וכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו. ר' אחא בר יעקב מתני לה כדרבי אסי אמר רבי יוחנן, וקשיא ליה דרבי יוחנן אדרבי יוחנן, ומי אמר רבי יוחנן בכורים הנחה מעכבת בהן קרייה אין מעכבת בהן? והא בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן בכורים מאימתי מותרין לכהנים ואמר ליה הראוין לקרייה משקרא עליהן, ושאין ראוין לקרייה משראו פני הבית - קשיא קרייה אקרייה קשיא הנחה אהנחה? קרייה אקרייה לא קשיא הא רבי שמעון הא רבנן, הנחה אהנחה נמי לא קשיא הא רבי יהודה והא רבנן. מאי רבי יהודה? דתניא *ר' יהודה אומר [א] °והנחתו" זו תנופה, אתה אומר זו תנופה או אינו אלא הנחה ממש? כשהוא אומר °והניחו הרי הנחה אמור, הא מה אני מקיים והנחתו זו תנופה. ומאן תנא דפליג עליה דרבי יהודה? ר' אליעזר בן יעקב היא *דתניא °ולקח הכהן הטנא מידך" ללמד על הבכורים שטעונין תנופה דברי רבי אליעזר בן יעקב. מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב? אתיא *"יד"-"יד" משלמים, כתיב הכא "ולקח הכהן הטנא מידך" *וכתיב °ידיו תביאינה את אשי ה'" מה כאן כהן אף להלן כהן, מה להלן בעלים אף כאן בעלים, הא כיצד? "מניח כהן ידיו תחת ידי בעלים ומניף. אמר רבא בר אדא אמר ר' יצחק בכורים

מאימתי

בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו. דכתיב בטהר (ג) לא יאכל כי קדש הוא נתן טעם לדבר כי קדש הוא שנפסל וכמו כן כל הקדשים שנפסלו: ה"מ היכא דקודם פסולו חזי. כטהר: אותה תאכלו. [דכתיב] כל בהמה מפרסת פרסה וגו' אותה תאכלו ולא בהמה טמאה שאין סימנין הללו בהו אלמא לאו הבא מכלל עשה עשה: קרינא ביה וזר לא יאכל. דהוא סיפיה דהאי קרא וכל זר לא יאכל קדש לאו בקדשים משתעי אלא בתרומה כדכתיב ברישא דעניינא איש איש מזרע אהרן דבר השוה בזרעו של אהרן: בכורים לפני החג בני קרייה נינהו לאחר החג לאו בני קרייה נינהו דכתיב בתר קרייה ושמחת בכל הטוב מעצרת ועד החג שהוא זמן שמחת לקיטת פירות מביא וקורא מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא (בכורים פ"א משנה ו): הפריש לפני החג. חלה עליהן חובת קרייה ועבר עליהן החג שאינן ראוין עוד לקרייה ירקבו: כדרבי זירא. לעולם בראוין לקרייה לא מעכבא קרייה אבל באלו שעבר זמנן ואינן ראוין עוד לקרייה מעכבא קרייה כדרבי זירא: דאמר כל הראוי לבילה כו'. במסכת מנחות (דף קג:) תנן הרי עלי ששים ואחד עשרון מביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחר דעד ששים יכולין ליבלל בכלי אחד אבל ששים ואחד קים להו לרבנן דאינן נבללין יפה והוינן בה וכי אינן נבללין מאי הוי והאנן תנן אם לא בלל כשר ומשני רבי זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו כו': מתני לה. להא דרבי אלעזר אמר רבי הושעיא כדרב אסי אמר רבי יוחנן דרב אסי אמרה משמיה דרבי יוחנן: הראוין לקרייה. מעצרת ועד החג: משיראו פני הבית. משיכנסו לעזרה והנחה לא מעכבא כלל: הא רבי יהודה. לרבי יהודה לא מעכבא הנחה דדריש והנחתו יתירא לתנופה ואין מקרא שטי בהנחה לעכב ולרבנן דלא דרשי ליה להכי מיבעי להו לשנות בהנחה לעכב: והנחתו זו תנופה. קרי ביה והנחתו לשון ולא נחם אלהים וגו' (שמות יג) שהוא מנחה אותו לארבע רוחות ומעלה ומוריד: מאן תנא דפליג עליה. למימר הנחה מעכבא: רבי אליעזר בן יעקב היא. דנפקא ליה תנופה מקרא אחרינא: מה להלן בעלים. דההוא בבעלים משתעי דכתיב יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו וסמיך ליה ידיו תביאינה:

מאימתי

כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן כו'. ואם תאמר אמאי לא משני מש"ה לא לקי דהוי לאו שבכללות דכולל פסול דיוצא וטמא ופסולין אחרים וי"ל דלפירוש הקונטרס דלעיל ניחא דפירש דלוקה דקאמר איננו רוצה לומר כ"א איסור בעלמא ומש"ה פריך נהי דמלקות לא הוי משום לאו שבכללות מ"מ איסורא מיהא איכא ולילקי דקאמר לאו דוקא* אבל לפירוש (ג) ר"י דלעיל קשה דפירש דלוקה דוקא קאמר כדפי' א"כ ולילקי דקאמר הכא דוקא קאמר ואמאי הלא הוי לאו שבכללות כדפי' ויש לומר דאין הכי נמי היה יכול לשנויי אבל עדיפא מיניה משני דלא *מיירי כלל *מזר שאכל חטאת לפני זריקה דפטור והא דאמר לעיל ר"ש (דף יז.) אם לאוכל חטאת לפני זריקה קל וחומר מתודה איסור בעלמא ולא מלקות: **ואמר** ליה ראוין לקריאה משקרא עליהן. ואז דוקא מותר ואי לא אסורים אלמא קריאה מעכבת: **הנחה** אהנחה לא קשיא הא רבי יהודה הא רבנן דתניא רבי יהודה אומר כו'. ומדאוקי רבי יהודה והנחתו לתנופה (ד) ואם כן אין כאן שטי כתוב לעכב בהנחה ומסתברא דלא מעכב וקשה הרי קריאה דלא שנה הכתוב לעכב ומעכב לרבי שמעון ומנא ליה לרבי יהודה דהנחה דלא שנה הכתוב לעכב דלא מעכב ומשי"ח תירץ דלא קשה דהא גם לר"ש לא היתה קריאה מעכבת אי לא משום דגלי קרא מלא תוכל לאכול בשעריך כדלעיל כך נראה למשי"ח: **ומאן** תנא דפליג אדרבי יהודה רבי אליעזר ברבי יעקב הוא דתניא וכו'. פירוש דאפיק תנופה מג"ש וא"כ והניחו והנחתו תרוייהו להנחה (ה) מעכבת וקשה דבפרק חרש* פרש"י בין והניחו בין והנחתו מיירי בתנופה וראייה דהתם מוכח דבעי ב' תנופות ומוכח מן והניחו והנחתו לכך פי' הר"ר אברהם בר יצחק דר"א בן יעקב ס"ל הכי דתרי קראי מיירי בתנופה ושתי תנופות הין ולא מיירי כלל בהנחה (ו) דהנחה לא מעכבת והא [דקאמר] מאן דפליג עליה דר' יהודה הכי קאמר דמפיק ליה לתנופה מקרא אחרינא ורבנן דאית להו הנחה מעכבת היינו תנא קמא בר פלוגתיה דר' יהודה דמסכת בכורים פ"ג (משנה ו) דתניא עודהו בסל קורא והגדת היום עד שהוא גומר כל הפרשה כולה ואית ליה דליכא תנופה כלל ותרי קראי (ז) בהנחה מעכבת וקאמר ר' יהודה התם קורא עד ארמי אובד אבי וגו' הגיע לארמי מוריד הסל מעל כתפו ואוחזו בשפתותיו וכהן מניח ידיו תחתיו ומניפו וקורא כל הפרשה כולה וגומרה ובמילתיה דר' יהודה יש לתמוה דבשמעתין מפיק תנופה מוהנחתו שכתוב אחר כל הקריאה ואם כן מגליה דמתחלת הקריאה הוא מניפו ותו מגליה לרבי יהודה דכהן היה מניף דבקרא והנחתו לא כתיב ביה כהן ובקרא קמא דכתיב ולקח הכהן הטנא לא כתיב בהן תנופה :

בכורים מאימתי חייבים עליהם. זר מיתה וכהן מלקות חוץ לחומה שמלותו בפנים בעזרה :

יכול

הגהות הב"ח

(א) גמ' בכליל תהיה לא תאכל ליתן לא תעשה: (ב) רש"י ד"ה בא הכתוב וכו' דכתיב בנותר. נ"ב כפי' המלואים: (ג) תוס' ד"ה כל וכו' אבל לפירוש דלעיל קשה דפירשתי דלוקה דוקא קאמר כדפרש"י אם כן וכו' שבכללות כדפרש"י וי"ל דאין הכי נמי דהוה יכול: (ד) ד"ה הנחה וכו' לתנופה אם כן אין כאן כתוב שנוי בהנחה לעכב ומסתברא דלא: (ה) ד"ה ומאן וכו' להנחה דמעכבת וקשה דבספרי דרש פרשת כי תבא בין והניחו בין: (ו) בא"ד והנחה לא מעכבת והא דקאמר הכא מאן תנא דפליג עליה דר' יהודה הכי קאמר מאן הנא דמפיק ליה לתנופה: (ז) בא"ד והרי קראי והניחו והנחתו תרוייהו להנחה דמעכבת וקאמר ר' יהודה וכו' לא כתיב ביה תנופה :

[שם לא נמצא כלום רק בספרי וכן בפרש"י בחומש ועי' רש"א ומהר"מ]

הגהות הגר"א

[א] גמ' ר"י והניחו זו וכו' כשהוא אומר והנחתו הרי כו' מקיים והניחו זו תנופה כנ"ל (ועי' שנות אליהו פ"ג דבכורים) :

מסורת הש"ס

[מנחות עח]

[זבחים לו. ע"ש נ"ש]

[נ"ל זר לא יאכל כי קדש הם]

לעיל יז.

ב"ב פא. חולין סג: קידושין לז. יבמות עג: כרת סו: מנחות יח. קג: נדרים עג.

סוכה מז: מנחות סא.

ג"ז שם

ג"ז שם קדושין לו: [סוטה יט.] [נ"ל וכתיב ידיו]

נושא
ביכורים:
מה מעכב בהן:
1 - הנחה
2 - קריאה

נושא
ביכורים - מאימתי זר
האוכלן חייב מיתה